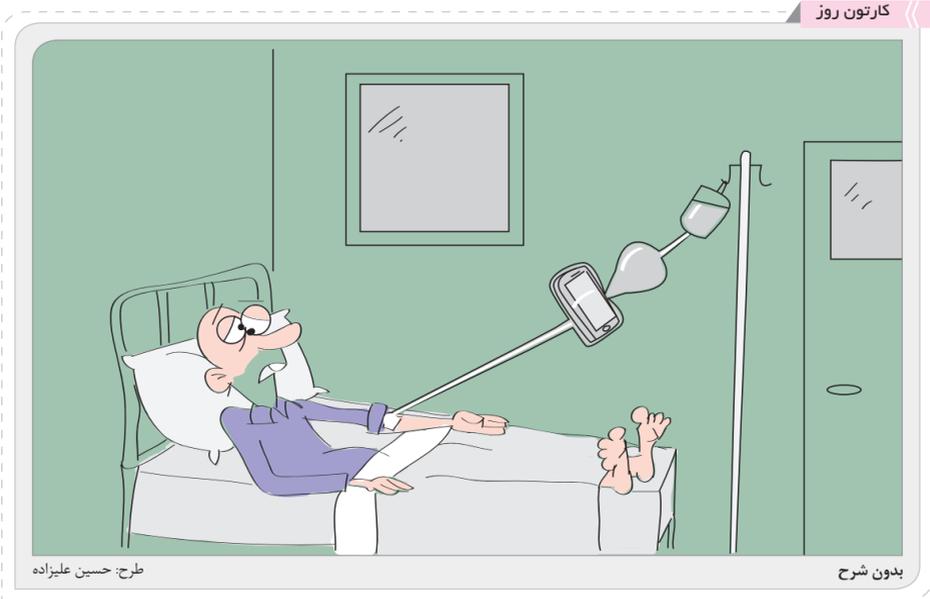

مشور اخلاق روزنامه‌نگاری در روزنامه‌های منعت معدن تجارت www.smtnews.ir/about.html	
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «منعت»	
مدیرمسئول: عاطفه خسروی	
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۱-۵۲۸۸ - ۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶	ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ (داخلی-۱۰۸)	توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۱-۵۲۸۸
تهران، خیابان قائم مقام فرحانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۲۳۳۸۱	
روابط عمومی: pr@smtnews.ir	چاپخانه: صمیم
www.smtnews.ir	info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews	instagram.com/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com	http://e1taa.com/smtnews
https://ble.ir/smtnews	
عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی عضو انجمن مدیران رسانه عضو تعاونی مطبوعات	

یک بام و دو هوای انتقال کارت سوخت به کارت بانکی

با توجه به اعلام انتقال سهمیه سوخت از کارت‌های سوخت به کارت‌های بانکی از سوی مجلس، پرسش‌ها درباره آمادگی زیرساخت‌های فنی و امنیتی کشور جدی‌تر شده‌اند؛ برخی اظهارات با توجه به سکوت بانک مرکزی بیش از پیش برجسته شده و هنوز پاسخ شفافی درباره نحوه اجرای این طرح ارائه نشده است.

در هفته‌های اخیر موضوع «انتقال سهمیه سوخت از کارت‌های هوشمند سوخت به کارت‌های بانکی» بار دیگر در فضای رسانه‌ای کشور مطرح شد و در نهایت سید حمید پورمحمدی - رئیس سازمان یارانه و بودجه - در این باره تأکید کرد: قانونی پیش‌بینی شده بود مبنی بر اینکه سهمیه از کارت سوخت افراد به کارت بانکی آنان منتقل شود. در این بخش تأکید شده است که این قانون در سال آینده (۱۴۰۵) به صورت ۱۰۰ درصد اجرایی شود. به گزارش ایسنا، این پیشنهاد در چارچوب احکام بودجه و سیاست‌های مرتبط با مدیریت مصرف سوخت بود و هدف از آن، ساده‌سازی فرآیند سوخت‌گیری و استفاده از ظرفیت شبکه بانکی کشور عنوان می‌شود. مطابق برخی مصوبات مرتبط با بودجه سال آینده، دستگاه‌های اجرایی مکلف شده‌اند امکان انتقال سهمیه بنزین خودروها به کارت‌های بانکی مالکان را بررسی و زیرساخت‌های لازم را فراهم کنند.

در صورت اجرای این طرح، سهمیه بنزین به جای ذخیره در کارت سوخت فیزیکی، در بستر کارت بانکی فرد تعریف می‌شود و عملیات سوخت‌گیری از طریق شبکه پرداخت انجام خواهد شد. با این حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد اجرای چنین طرحی نیازمند اتصال کامل سامانه هوشمند سوخت به شبکه بانکی، ایجاد یک سوئیچ مرکزی برای مدیریت سهمیه و همچنین تضمین امنیت اطلاعات و تراکنش‌هاست.

سکوت بانک مرکزی
کارشناسان حوزه انرژی معتقدند هرگونه اختلال در این اتصال می‌تواند فرآیند سوخت‌گیری در جایگاه‌ها را با مشکل مواجه کند؛

موضوعی که ضرورت اجرای آزمایشی و مرحله‌ای طرح را دوچندان می‌کند. در این میان، با وجود پیگیری‌های انجام شده توسط ایسنا از بانک مرکزی، تاکنون واکنش رسمی و اطلاعیه مستقلی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران درباره نحوه اجرای این طرح منتشر نشده است. هرچند هماهنگی میان وزارت نفت و شبکه بانکی برای بررسی ابعاد فنی موضوع در دستور کار قرار دارد، اما هنوز زمان‌بندی مشخصی برای اجرای سراسری اعلام نشده است.

رضا نواز - سخنگوی صنف جایگاه‌های سوخت کشور - ۲۷ آذر ماه به ایسنا گفته بود «در آیین‌نامه‌ای که هیات وزیران ابلاغ کرده یک سوئیچ سوخت با همکاری بانک مرکزی و دستگاه‌های مرتبط ایجاد می‌شود که از طریق درگاه‌های پرداخت بانکی یارانه سوخت را در هنگام پرداخت بهای آن برای هر مالک خودرو محاسبه می‌کنند.»

و اما تجربه‌های جهانی
در برخی کشورها از جمله برزیل، اصلاح یارانه‌های سوخت از طریق پرداخت‌های مستقیم نقدی به شهروندان یا گروه‌های هدف انجام شده و یارانه به حساب بانکی افراد واریز می‌شود، اما سهمیه سوخت به‌طور مستقیم به کارت بانکی متصل نیست. این روش بیشتر با هدف کاهش بار مالی دولت و هدفمند کردن یارانه‌ها اجرا شده است. در کشورهایی مانند هند نیز در حوزه گاز مایع خانگی (LPG)، یارانه به‌صورت مستقیم به حساب بانکی خانوار واریز می‌شود و مصرف‌کننده ابتدا هزینه را پرداخت و سپس مابه‌التفاوت یارانه را دریافت می‌کند. این تجربه نشان می‌دهد استفاده از شبکه بانکی برای مدیریت یارانه انرژی امکان‌پذیر است، اما جایگزینی کامل کارت

سوخت با کارت بانکی در حوزه بنزین خودروها، مدل رایجی در جهان محسوب نمی‌شود.

کارت سوخت حذف می‌شود؟

از منظر زیرساختی، ایران طی سال‌های گذشته تجربه اجرای سامانه هوشمند سوخت و همچنین توسعه گسترده شبکه پرداخت الکترونیک را داشته است؛ به‌گونه‌ای که اکنون تقریباً تمامی جایگاه‌های سوخت به سامانه‌های آنلاین متصل‌اند و شبکه بانکی نیز پوشش سراسری دارد. با این وجود، ادغام کامل این دو سامانه، مستلزم ارتقای نرم‌افزارها، هماهنگی میان پایانه‌های فروش و ایجاد لایه‌های امنیتی مضاعف است؛ اقدامی که می‌تواند زمان‌بر و پرهزینه باشد.

طبق صحبت‌های نواز، همچنان امکان سوخت‌گیری و محاسبه میزان لیتراژ با کارت سوخت انجام خواهد شد و در واقع با اجرای آیین‌نامه انتقال سهمیه سوخت به کارت بانکی، کارت سوخت حذف نمی‌شود. ابتدا باید زیرساخت‌ها برای اجرای این آیین‌نامه فراهم شود و سپس به مرحله اجرای آزمایشی خواهد رسید. به نظر می‌رسد از نظر فنی، زیرساخت‌های پایه در کشور برای اتصال سامانه سوخت به شبکه بانکی وجود دارد، اما اجرای عملیاتی آن نیازمند هماهنگی نهادی، تضمین امنیت سایبری، آزمون‌های میدانی و اعلام جزئیات اجرایی و زمان‌بندی مشخص، به نظر می‌رسد که انتقال سهمیه سوخت به کارت‌های بانکی همچنان در مرحله بررسی و طراحی قرار دارد و کارت هوشمند سوخت فعلی به قوت خود باقی است.

این آمار به گفته کارشناسان نشان می‌دهد که «نظارت سیستمی» توانسته است بدون توسل به آزادسازی قیمت‌ها، مصرف و انحراف را کنترل کند. از این منظر، اتکا صرف به نسخه‌های کلاسیک اقتصاد برای تکنرخی‌سازی، بدون توجه به شرایط اجتماعی و سیاسی، می‌تواند هزینه‌های قابل توجهی به همراه داشته باشد.

چالش عدالت در یارانه نقدی

از سوی دیگر، جایگزینی یارانه آرد با یارانه نقدی یا کالابریج نیز با چالش‌های جدی عدالت توزیعی روبه‌روست. الگوی مصرف نان در کشور بکنواخت نیست و در مناطق روستایی و استان‌های کم‌برخوردار، سهم نان در سبد مصرف خانوار به‌مراتب بیشتر از کلان‌شهرهاست. پرداخت یارانه سرانه یکسان، عملاً می‌تواند به زیان دهک‌های پایین‌تر تمام شود. علاوه بر این، تجربه حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی نشان داد که یارانه نقدی در برابر تورم عمومی به‌سرعت تضعیف می‌شود، حالی که نان یارانه‌ای نوعی حمایت پایدار برای امنیت غذایی خانوارها محسوب می‌شود.

تأکید بر تثبیت و اصلاح، نه تغییر ریل

کارشناسان اقتصادی معتقدند بروز برخی مشکلات اجرایی در طرح هوشمندسازی یارانه نان، نباید بهانه‌ای برای کنار گذاشتن این سازوکار باشد. به باور آنان، راه حل در «تکمیل و تقویت زیرساخت‌های موجود» و پرداخت به‌موقع مطالبات ناوایان است، نه حرکت شتاب‌زده به سمت آزادسازی قیمت‌ها.

در شرایط کنونی، اقتصاد ایران بیش از هر زمان دیگری به ثبات و پیش‌بینی‌پذیری نیاز دارد. حفظ قیمت نان و تداوم عرضه آرد یارانه‌ای، صرفاً یک انتخاب اقتصادی نیست، بلکه ضرورتی اجتماعی برای صیانت از قدرت خرید دهک‌های پایین و جلوگیری از بروز شوک‌های معیشتی و اجتماعی به شمار می‌رود.

ابهام یارانه نان در بودجه ۱۴۰۵

ایهام در تعریف «ذی‌نفع نهایی» یارانه نان در بودجه ۱۴۰۵، نگرانی‌ها درباره تکرار تجربه پرهزینه بنزین و ارز را افزایش داده است. به گزارش مهر، روند سیاست‌گذاری اقتصادی در سال‌های اخیر نشان داده است که فاصله معناداری میان برآوردهای کارشناسی روی کاغذ و نتایج واقعی در سطح جامعه وجود دارد. تجربه اصلاح نرخ بنزین و حذف ارز ترجیحی نمونه‌ای روشن از این شکاف است؛ جایی که مدل‌های رسمی، اثر ترمی این تصمیمات را کمتر از ۲ درصد برآورد می‌کردند، اما در عمل و با اثرگذاری «انتظارات تورمی»، پیش‌بینی‌ها به رشد حدود ۱۰ درصدی تورم تغییر یافت.

کارشناسان معتقدند در اقتصاد ایران، شوک‌های قیمتی به کالاهای پایه نه بر اساس وزن واقعی آن‌ها در سبد مصرف، بلکه متناسب با برداشت عمومی از آینده اقتصاد عمل می‌کنند. از این منظر، هرگونه تغییر در سازوکار تأمین و قیمت‌گذاری نان - به‌عنوان قوت غالب جامعه و نماد امنیت غذایی - می‌تواند حساسیت اجتماعی و تورمی به‌مراتب بیشتری نسبت به سایر کالاهای ایجاد کند.

ابهام در جدول ۱۴ بودجه ۱۴۰۵
در لایحه بودجه ۱۴۰۵، در جدول شماره ۱۴، ردیف اعتباری حدود ۲۹۰ هزار میلیارد تومان برای یارانه نان پیش‌بینی شده است؛ رقمی که از نظر عددی تداوم وضعیت گذشته را نشان می‌دهد. اما استفاده از عبارت «پرداخت به ذی‌نفع نهایی» در این جدول، ابهامی جدی ایجاد کرده است.

به گفته تحلیل‌گران، این عبارت می‌تواند دو تفسیر کاملاً متفاوت داشته باشد؛ نخست آنکه ذی‌نفع نهایی، ناوایان و زنجیره تولید تلقی شوند که در این صورت قیمت نان برای مصرف‌کننده ثابت می‌ماند و دولت مابه‌التفاوت هزینه را به تولیدکننده پرداخت می‌کند. تفسیر دوم اما، خانوار را ذی‌نفع نهایی می‌داند که معنای آن آزادسازی قیمت نان

به بهانه روز جهانی «زبان مادری» قانونی که اجرا نشده، متوقف شد

روز جهانی زبان مادری در تقویم ایران یادآور این واقعیت است که تنوع زبانی نه تهدید، بلکه سرمایه‌ای مشترک برای توسعه فرهنگی و اجتماعی به شمار می‌رود؛ سرمایه‌ای که صیانت از آن، نیازمند عزم ملی، برنامه‌ریزی منسجم و مشارکت آگاهانه جامعه است.

در جهان امروز که روندهای جهانی‌شدن، گسترش رسانه‌های فراملی و سیطره زبان‌های غالب با شتابی فزاینده پیش می‌رود، بسیاری از زبان‌های محلی و بومی در معرض تضعیف یا فراموشی قرار گرفته‌اند. بر پایه گزارش‌های یونسکو، هزاران زبان در نقاط مختلف جهان با خطر انقراض مواجه‌اند و شماری از آنها تنها در میان نسل‌های سالمند جریان دارند؛ وضعیتی که زنگ خطری جدی برای تنوع فرهنگی و زبانی جهان به شمار می‌رود. در ایران نیز مسئله زبان مادری علاوه بر بعد فرهنگی، دارای پشتوانه حقوقی است. بر اساس اصل ۱۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران «فارسی» است و اسناد، مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد؛ با این حال، استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد اعلام شده است.

همزمان با روز جهانی زبان مادری، پرسش اصلی این است که سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی در حوزه زبان‌های مادری تا چه اندازه توانسته‌اند به اهداف پیش‌بینی‌شده نزدیک شوند و چه اقداماتی می‌تواند به تحقق عملی ظرفیت‌های قانونی و فرهنگی موجود یاری رساند.

صالح سسوری دبیر کارگروه تدوین پیش نویس سند راهبردی اجرای «اصل ۱۵ قانون اساسی» در شورای عالی آموزش و پرورش در گفت‌وگو با ایسنا، درباره اقدامات انجام‌شده در خصوص زبان مادری در محتوای آموزشی گفت: در نیمه دوم سال ۱۳۹۸ با توجه به برخی مطالبات مطرح‌شده در فضای سیاسی و رسانه‌ای کشور، در شورای عالی آموزش و پرورش میزبان «اقوام شوروی عالی» تشکیل شد که به رصد و بررسی مشکلات و مسائل آموزش و پرورش مناطق دو یا چند زبانه می‌پرداخت. از جمله موضوعاتی که در دستور کار این میز قرار گرفت، نحوه اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی در آموزش و پرورش بود و به همین منظور کارگروهی در شورای عالی متشکل از کارشناسان وزارت آموزش و پرورش و صاحب نظران دانشگاهی تشکیل شد که با برگزاری بیش از ۱۰ جلسه اقدام به تدوین پیش‌نویسی تحت عنوان «سند راهبردی اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی در آموزش و پرورش» کرد ولی با توجه به تغییر و تحولاتی که در فضای سیاسی کشور اتفاق افتاد، این موضوع عملاً متوقف شد و به مرحله تصویب نهایه نرسید.

وی با بیان اینکه در اصل ۱۵ قانون اساسی در کنار تأکید بر رسمیت زبان فارسی و لزوم آموزش تمام دروس به زبان فارسی، بحث «تدریس ادبیات زبان‌های محلی و قومی» مطرح است، نه آموزش یا تدریس به زبان مادری افزود: عده‌ای از کارشناسان بر این باورند که در کتب درسی به طرق مختلف، به ادبیات محلی و بومی توجه شده است.

دبیر کارگروه تدوین پیش نویس سند راهبردی اجرای «اصل ۱۵ قانون اساسی» در آموزش و پرورش ادامه داد: شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان مرجع سیاست‌گذاری در آموزش و پرورش در اسناد مصوب خود به اندازه لازم به ادبیات محلی و فرهنگ‌های بومی توجه کرده است به طوری که در راهکارهای ۲-۵ سند تحول بر توانمندسازی دانش‌آموزان مناطق دوزبانه و در راهکار ۵-۵ نیز بر اختصاص حداقل ۱۰ درصد و حداکثر ۲۰ درصد از برنامه‌های آموزشی به معرفی حرفه‌ها، هنرها، جغرافیا، آیین و رسوم و شرایط اقلیمی و جغرافیایی استان‌ها تأکید شده است.

دبیر کارگروه تدوین پیش نویس سند راهبردی اجرای «اصل ۱۵ قانون اساسی» در آموزش و پرورش درباره وضعیت دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و پایه اول ابتدایی که ممکن است با زبان فارسی آشنایی کمتری داشته باشند، ادامه داد: مصوبه مشخصی در شورای عالی برای الزام معلمان به استفاده از زبان بومی وجود ندارد و تدریس باید به زبان فارسی انجام شود. به گفته وی، همچنین سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک می‌تواند بر اساس سند ۴ ماده ۶ شرح وظایف خود مبنی بر ایجاد ظرفیت و تسهیلات برای پوشش کامل کودکان دوره دوم کودکی (از آغاز ۴ سالگی تا پایان ۶ سالگی) متناسب با امکانات و منابع طی یک دوره ۷ ساله (۱۴۰۰ - ۱۴۰۷) در قالب دوره پیش‌دبستانی و با اولویت بخش غیردولتی و همکاری و مشارکت دستگاه‌های دولتی، عمومی به‌خصوص برای کودکان مناطق محروم و دو زبانه و دارای نیازهای ویژه، برنامه‌هایی در این زمینه طراحی کند.

لزوم تدوین اطلس زبان‌های محلی ایران

دبیر کارگروه تدوین پیش نویس سند راهبردی اجرای «اصل ۱۵ قانون اساسی» در شورای عالی آموزش و پرورش با بیان اینکه در صورت تصویب پیش‌نویس سند راهبردی اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی می‌تواند در چارچوب این اصل، واحدهای اختیاری برای آموزش ادبیات محلی پیش‌بینی کرد اظهار کرد: نیاز به پژوهشی جامع و رسمی در این زمینه از سوی وزارت آموزش و پرورش لازم است تا تمام تهدیدات و آسیب‌های آن شناسایی شود البته پیش از آن ابتدا باید مشخص شود چند زبان محلی در ایران گویش دارند و اطلس زبان‌های محلی کشور تدوین شود.

هشدار یونسکو را جدی بگیریم

کارشناسان هشدار می‌دهند که با از میان رفتن هر زبان، نه تنها واژگان، بلکه روایت‌ها، اسطوره‌ها، دانش بومی، آیین‌ها و شیوه‌های خاص فهم جهان نیز به خاموشی سپرده می‌شود. از نگاه یونسکو، زبان مادری تنها وسیله‌ای برای انتقال پیام نیست، بلکه ظرف اندیشه، حافظه تاریخی، نظام ارزشی و شیوه زیست یک جامعه است؛ گنجینه‌ای ناملموس که با خاموشی هر زبان، بخشی از میراث فرهنگی بشر نیز برای همیشه از دست می‌رود. کارشناسان حوزه آموزش، جامعه‌شناسی و ارتباطات بر این باورند که سیاست‌گذاری زبانی نیازمند نگاهی متوازن و آینده‌نگر است؛ نگاهی که از یک‌سوی جایگاه زبان رسمی را به‌عنوان ابزار ارتباط ملی و انسجام اجتماعی تثبیت کند و از سوی دیگر، زمینه‌های حفظ، آموزش و بازتولید زبان‌های مادری را فراهم آورد.